

رۆژی جیهانی منالان

یان

رۆژیک وەك هەموو رۆژەکانی تر

هیدایەت مەلاالی

hidayat_malaali@yahoo.com

وەك نارهزایەتیەك ئە جیگاو ریگای ژیانی ناشایستەتی منالان ئەمسال بریارمدا لە رۆژی 6 / 1 / دا هیچ ووتار و بابەتیەك ئەسەر منالانی جیهان بە گشتی و عیراق و كوردوستانیش بە تاییەتی ئەنووسم ، بەلام برواشم بەو هەیه كە دەبیت منالان زیاترین قسەو كار و خەباتیان بۆ بكريت بۆ دەربازبوون لە دۆزەخێك كە بۆیان داخراوو ، جەستەتی ناسکی منالان دارو پەردووی گەرم كردنی ئەو دۆزەخەن .

راستە 6 / 1 / هەموو سائیک وەك رۆژی جیهانی منالان راگەیه نراوه ، راستە ئە هەندیک وولات و ئە هەندیک جیگا منالان بەهرەمەندبوون ئە سەرەتایترین مافەکانی خۆیان ، بەلام هیچ یەكێك ئەم شتانه ناتوانیت پەردە ی پر ئە مەنەسات و نەهامەتی شانۆی ژیانی منالان دايداتەوو ئە بەرچاوی بیەری بشاریتەوه ، كی هەیه رۆژانە سەدان هەوائی جەرگەری منالان ئە سەرتاسەری دنیادا بیزار و نارهەتی نەكات ، منالان ئەو ئەشكەرە گەورە فراوانە کۆمەنگان كە هەمیشە بەشی شیریان بەرکەوتوو ئە هەرچی کارەسات و رۆژەشیە كە رووبەرۆوی ئینسانەکان دەبیتەوه ، شەر ، کارەساتی سروشتی ، تیرۆر ، برسێتی ، کارکردن و ماندووبوون ، بەکارهێنان ئە بواری سیکس ، چەكدارى ، بە بارمتەگرتن ، تۆنەسەندنەوه ، ئەخویندەواری و بەکارهێنان ئە بواری مادە بیهوشکەرەکان ، لیدان و سووکایەتی کردن ، تەنانهت بە ناستیک گەشتوو ئەو کۆمەنگایەدا هەر کاریکی نەشازی گەورەکان وەك کاریکی ناسای منالان بەراوورد بکريت .

ئە دنیادا بە بیی نامارەکانی دەزگا بەرپرسە نیو دەوولەتیەکان خۆیان بە ملیون منال ئە ژیر رادەدی خوار ئە هەژاری دەژین و تەنانهت ناوی پاکیان نیە بۆ خواردنەوه ، زیادبوونی ژمارەتی منالانی بیسەرپەرشت ئە دنیا بە شیوێهێکی سەرسۆرەینەر چۆتە سەرەوه ، منالان ئە دنیادا بوونەتە باشترین نیچیری سەرمایەداران و ئە بواری کارکردندا سەرمایە گەورەیان ئە پشت پاشەکەوت دەکەن ، بەکارهێنانیان ئە مەیدانی شەرۆ چەكداربووندا ئە زۆربەتی ئەو وولاتانە شەری ناوخی تێدا بە بی حەد و حیسابە ، ئە کارەسات و رووداوە سروشتیەکاندا منالان هەمیشە ئە پیشی پیشەوهی قوربانیەکاندا ، زریانەکانی ئەندەنوسیا و بەفر و باران بارینی زۆر ، بوومەلەرەزەکانی پاکستان و ئیران ، ئەمانەو چەندین نمونەتی تر .

منالان قوربانیەکی بەرەوهوامی شەرن ، ئەگەر خۆیان وەك داشی دامە شەر بە کاریان ئەهینن ئەوا ئە نیو خیمەو مائە رووخاوەکاندا بە ناشکرا دەبیرن ، سوودان ، صومال ، عیراق ، جیبوتی و دەیان وولاتی تر ئەم راستیە نیشان دەدەن .

رووداوی بیسلان ئە رووسیا و بە بارمتە گرتنی سەدان منال ئە لایەن تیرۆریستەکان و دواتر کوشتن و بریندارکردنی زۆربەیان نمونەتیەکی زیندوو بۆ نیشاندانی گەورەترین بیمافی كە رووبەرۆوی منالان دەبیتەوه ، رفاقدنی منالان ئە عیراق ئە لایەن دەستەوتاقمە تیرۆریست و بازگەنەکان بە گیانی منالانەوه بۆتە دیاردەییەکی باو رۆژانە ، منالان ئەو دیلە بچووکانەن ئەگەر مائەوهیان ئەیانتوانی ریک بکەون ئەگەر رقینەرەکانیان ئەوا ملی ئەوان باشترین وەلامە بۆ ئەو کارە دزی ئینسانی و دزیوو .

دیاردەتی تەبەنی دیاردەییەکی تری زۆر فراوان و بەرجەستەتی کۆمەنگای ئیستایەو بینینی دیمەنەکانی تەبەنی کردنی منالان بەتەواوی هەست و وویژدانی ئینسان ئەهەژینی ، تەبەنی دیاردەییەکە زیاتر ئە ئەورووپادا بلاوه ، خیزانە دەوولەمەندەکان ئە ئەورووپاوه دەچن ئە وولاتە هەژار نشینەکان منالیک ئە خیزانیک هەژار وەردەگرن و دەییەن بەخوێ دەکەن ، خیزانە هەژارەکان بۆیە مندانەکانیان تەبەنی دەکەن ئەنھا ئەبەر ئەوهی ئەمرن چونکە ئەوان تەوانی بەخوێکردنیان نیە ، ئەوانەییە منالەکە وەك خۆی ئە ژیانیکی باشتر بەهرەمەند بیت ، بەلام هەرکەس بۆ یەك چرکەش ئەو دایکە بديایە کە ئەیتوانی دەرگای حەوشەکە خۆیان داخات تا مائەلەکی ئەبەر چاو وون بوو هەزاران ئەفەرت دەكات ئەم نیرامەتی ئینسان مووحتاج دەكات بەو کارە ، یاخود هەرکەس بۆ یەك چرکەش ئەو مائەلی بديایە چۆن دەستی دەبەرد بۆ سنگی ئەو ژنەتی کە تەبەنی کردبوو ئە جیاتی سنگی دایکی تراژیدیایەکی بی وینە دەبیینی .

قسە کردن ئەسەر ژیانی منالان و هەلومەرجیک سەخت کە رووبەرۆویان بۆتەوه ئەوهندە زۆر ئەگەر بمانەوی قسەتی ئەسەر بکەین و بابەتی ئەسەر بنووسین ئەبیت ئەکەسەمان بخەوین ، ئە کەسەمان کار بکەین ئەوهندە چەوساندنەوه و نابهراوەی دەرەق بە منالان ئە نجام دەدریت .

قسە کردن ئەسەر منالان و ژیانی منالان ئە کوردوستانیش بەشیکە ئەو زنجیرە کارەسات و نەهامەتیانەتی کە منالانی رووبەرۆویوتەوه ئەسەرتاسەری دنیادا ، ئەئبەت بە جۆر و شیوازی جیوازی ئە چەوساندنەوه و بیمافی و نیستغلال و ئەبوونی یاسا بۆ بەرگری کردن نییان .

ئە کوردوستانیش وەك هەر جیگایەکی تری دنیا منالان دەچەوسینەوه و بیمافی و بیبایسی منالانی هەراسان کردوو ، رۆژانە بە شیوێهێکی

سەر سوورھینەر تاوان بەرانبەر منالان دەچیتە سەرھو، ئە سایە دەسەلاتی ئە حەزەبی قەومی کوردنا منالان وەك ئینسان بە حیساب نایەن ، یاسا ، فەرھەنگ ، فکری زان و باوی کۆمەنگا کە رەنگدانەوہی عەقلى دەسەلاتە ھەمووی دژی منالان .

ئە کوردوستان بە ئیساو منالان رۆبەرھووی مەرگ دەبنەوہ ، کوشتن ، خنکان ، سووتان ، دەیان و سەدان جۆر ئە مەرگ و فەوتان ، ئەم ناوانەى من دەیکەمە بەرەدەستان دئۆپیکە ئەدەریای ئەو کوشتن و تاوانانەى کە منالان قوربانەیکەکانیان ، نازاد ، نارام ، ئاکو ، شەما ، شەھلا ، ژیلان ، رامیار ، بەمو ، سەرکان ، کۆشان ، دیدار ، رۆزگار ، زەینەب ، سومبەل ، لاقە ، لایین ، یاسر و سەدان و ھەزارانی تر کە ناومان نەبەستوون ، ئە ژمارەى " 268 " ھاواتییدا نامەى دایکیک ھەبە بو " کۆسرت رەسوئ " بەناوی " بەدریپە ھەیدەر عارف " ئەم دایکە دەئی ئەگەر ژیانم دابین نەکەن و ناویم ئینەدەنەوہ ئەوا خۆم و ھەموو منائەکانم دەکوژم ، سەیرکەن ئەمە تەنھا فەرھەنگ و بێرکەدەوہى دایکیک نەبە ، چونکە ھەموومان دەزانین کە دایکان چەندە منائەکانی خۆیان خۆش دەوئیت ، بەلام ئەوہى ئەو ھەرھەشەیدا زیندووہ فەرھەنگ و عەقلىتیکە کە دەسەلات بە تووندی راپگرتووہ بەرگری ئیدەکات ، فەرھەنگی بەکارھینانی منال وەك کارتی فشار بەبە ئەوہى منالان بزانت بۆ کارتی فشارن بو دەبى بکوژین ، زۆر سەیرە ئە کاتیکدا منالان شەریکی برسەتەى و نەبوونی خیزانەکانیان ئە ھەمان کاتدا وەسیلەى گەمەى پەیدا کردنی نان و بژیویشن . ئە کوردوستان ھەر خیزانیک بو ئەوہى منائە نەخۆشەکەى ئە مەرگ بپارێزیت ئەبیت خانووہکەى و جەلەکانی بەرى بفرۆشیت ، ھەموو بێنیمان " کۆشان " چۆن تەنھا بو دەرزیک ئەبەر چاوی یاسای ئاسای کردەوہى کەرکوک گیانی ئە دەستدا .

ئە کوردوستان منالان و خۆبندکاران ئەبری خۆبندنگای ھاوچەرخ و پاک و خاوین ئە ژووری مردوو شۆری مژگەوت و کیلگەى پەلەوہر بەخیوکردندا دەخوینن ، چ کارساتیکە ئەبیت چ زانیاریەک ئە ژووری مردو و شۆر و ھۆلی پەلەوہر بەخیوکردندا ھەبیت ، من دئیام تەنھا ئەو زانیاریە ھەبە کە دەسەلاتداران بو منالانی خیزانە ھەزار و دەست تەنگەکانی بە شیاو دەزانن .

ئە کوردوستان جیگای ھەوانەوہو مەلەکردن بو منالان ناوگۆم و پاشەرۆکانی پیسی شارە ، با برۆین و ئە منالانی سەیدسادق و رانیە پیرسین ، با برۆین و پینیان بلین جیگای مەلەو خۆپاراستنتان ئە گەرماى ھاوین چۆنە ، ئەوسا گوئ ئە وەلامەکانیان بگرن . منالانی کوردوستان تاکەى ناو بژین ، تاکەى " ناسۆی بۆیاخچی " عەرھى ئیوچەوانە ماندووہکەى بە دەستەسەر بۆیاخاویەکەى بسریت ، تاکەى منالان خەمى بەخیوکردنی خیزانەکانیان ئە کۆل بگرن ، تاکەى تەشتى قورس ئەسەر سەرى منالان بیت و تاکەى سەندووھى بەرۆکیان تەنھا ئیواران داکەنریت .

بەبۆنەى 6 / 1 وە ئە یەکیک ئە رپیورتازەکاندا ئە منائیکیان پرسى ، ئەزانى ئەمرو 6 / 1 و رۆژى جیھانى منالانە ؟ منائەکەش ئە وەلامدا ووتبوی نا ئەمزانووہ بەلام ئیستا کە زانیم دئم زۆر خۆشە ، سەیرکەن منالان چ ھەستیکى ناسکیان ھەبە ، منالان چەند زوو پيشوازی ئە تازەگەرى و شتیك دەکەن کە پەبەندى بە خۆیانەوہ ھەبیت ، بەلام ئەوہى ھەموو ئەم خواست و ناواتانەى ئەوان شاردۆتەوہ دەسەلاتە .

رۆژى جیھانى منالان ئە جیھاندا ئەو رۆژەبە کە سەرھەم منالان برسە نەبن ، سەرما نەبن ، ئە مەیدانى کار لاشەى ناسکیان ئەھاریت ، ئە جەنگەکاندا نەسووتین ، بازرگانیان پیوہ نەکریت ، بیروباوہرى قەومی و مەزھەبیان بەسەردا نەسە پینریت .

ئە کوردوستانیش ئەو رۆژە جەژن و رۆژى منالانە کە بەیەکجاری تەواوی منالانی کوردوستان دەستیان بە ماف و خواستە منالانەو ئینسانیکەکانی خۆیان بکات ، رۆژى منالان دەبیت ژووری مردو و شۆر و ھۆلی بەخیوکردنی پەلەوہر بو خۆبندکاران بکاتە پۆلی پاک و خاوین و پیر ئە زانست و مەعریفە ، رۆژى منالان دەبیت دەستەسەر بۆیاخاویەکەى " ناسۆی بۆیاخچی " بکاتە دەستەسەرکی بۆن خۆش و نەرم بو سیرینی عەرھى دواى گەمەو یاری ، رۆژى منالان دەبیت ژیان بێخەشیت بە منائەکانی " بەدریپە " ئەک ھەرھەشەى مەرگیان لی بکریت ، رۆژى منالان دەبیت ئە " نازادەوہ " تاکو " یاسر " بکاتەوہ بە گۆل و خۆنچەى بەھارى ژیان ئەک ئیسک و پروسکی ناو قەبرسانەکان .

ئە کۆتاییدا ھاویری خنجیلانەکانم سەرەرای ھەر ژیان و ناردەتیبەک ، ئەم رۆژەدا چاوی ھەمووتان ماچ ئەکەم ، باوہشى خۆشەوویستی و سۆز بەھەمووتان ئەکەمەوہ ، دنیتان ئەکەم ھەمووتان وەك " لاونا " سەیر ئەکەم .